

-----Dom --- ---

Avsagt:	15.01.2009 i Hålogaland lagmannsrett,
Saksnr.:	08-106472AST-HALO

Dommer:

	Lagdommer	Tonje Fisknes
	Ekstraordinær lagdommer	Anders Stilloff
	Kst. lagdommer	Brynhild Salomonsen

	Påtalemyndighet	Økokrim	kst. førstestatsadvokat Hans Tore Høviskeland
	Tiltalt	Jason Charles Roberts	Advokat Harald Stabell

Ved tiltalebeslutning utferdiget 26. september 2007 av Statsadvokatene ved Økokrim ble Jason Charles Roberts satt under tiltale ved Nord-Troms tingrett for overtredelse av

Svalbarmiljøloven av 15.juni 2001 nr.79 § 99 første ledd andre straffealternativ,

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i denne lov eller i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år. Er det inntrådt eller voldt fare for betydelig miljøskade, eller det for øvrig foreligger særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 3 år anvendes,

jf. samme lov § 5,

Enhver som oppholder seg eller forestår virksomhet på Svalbard, skal vise hensyn og opptre varsomt så naturmiljø og kulturminner ikke påføres skade eller forstyrrelser. En tiltakshaver skal sørge for at alle som utfører arbeid i virksomheten eller deltar i aktiviteten som virksomheten er ansvarlig for, er kjent med reglene i eller i medhold av den lov om beskyttelse av Svalbards flora, fauna, kulturminner og naturmiljøet for øvrig,

jf. samme lov § 39 første ledd bokstav a),

Fredet er faste kulturminner fra 1945 eller tidligere,

jf. samme lov § 39 første ledd bokstav c),

Fredet er kulturminner yngre enn 1945 med særskilt kulturhistorisk verdi, fredet ved vedtak av direktoratet,

jf. Riksantikvarens vedtak av 20.februar 2003 om fredning av taubaneanlegget fra Adventdalen til Skjæringa,

Fredningen omfatter de gjenstående delene av taubaneanlegget fra og med Gruve 6 i Adventdalen og Gruve 5 i Endalen til og med Taubanesentralen på Skjæringa.

jf. samme lov § 42,

Ingen må skade, grave ut, flytte, fjerne, forandre, tildekke, skjule eller skjemme et fredet kulturminne med sikringssone, eller sette i gang tiltak som kan medføre fare for at slikt skjer.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden fra 20.februar 2003 til 30.august 2006 på gnr. 22 bnr. 409 "Taubanelageret" i Longyearbyen på Svalbard utførte han byggearbeider ved blant annet oppføring av et tilbygg på ca 40 m2, rivning av hovedbyggets nordvegg og grunnarbeider i et område på ca 300 m2 i form av graving, planering og pæling med minst 30 pæler. Dette ble gjort til tross for at bygningen var fredet og/eller arbeidene ble foretatt innenfor sikringssonen av

Taubanesentralen og restene av de gamle taubanetraseene. Handlingene medført at bygningen og omkringliggende område ble påført skader.

Det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter særlig fordi overtredelsen er begått forsettlig eller grovt uaktsomt og fordi arbeidene på og i området rundt "Taubanelageret" hadde et betydelig omfang. Det var blant annet pælet og planert mindre enn 20 meter fra den gamle taubanesentralen som er vurdert til å være ett av Longyearbyens viktigste landemerker.

Nord-Troms tingrett avsa 13. juni 2008 dom med slik **slutning**:

Jason Charles Roberts, født 06.03.1968, dømmes for overtredelse av Svalbardmiljøloven § 99 første ledd første straffalternativ, jf samme lov § 5, jf samme lov § 39 første ledd bokstav a) og b), jf Riksantikvarens vedtak av 20. februar 2003, jf samme lov § 42. Straffen settes til en bot på 60 000 – sekstitusen – kroner, subsidiært 15 –femten – dagers fengsel.

Jason Roberts pålegges å dekke statens saksomkostninger med 10 000 – titusen – kroner.

Økokrim har erklært anke over dommen hva gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen. Hålogaland lagmannsrett besluttet 17. juli 2008 å henvise anken over straffutmålingen til ankeforhandling, herunder lovanvendelsesspørsmålet om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter etter Svalbardmiljøloven § 99 første ledd andre straffalternativ.

Ankeforhandling ble holdt i Tromsø 7. og 8. januar 2009. Domfelte møtte og ga forklaring. Det ble hørt fire vitner hvorav ett sakkyndig og ett på telefon, og foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser.

Aktor anførte at Svalbardmiljøloven § 99 første ledd andre straffalternativ kommer til anvendelse, og at straffen fastsatt av tingretten under enhver omstendighet er for mild. Han la ned påstand om at det i tingrettens dom gjøres den endring at Jason Roberts dømmes for overtredelse av Svalbardmiljøloven § 99 første ledd andre straffalternativ og at straffen settes til 45 dager betinget fengsel og en bot på 50 000 kroner, subsidiært 15 dager fengsel.

Forsvarer anførte at Svalbardmiljøloven § 99 første ledd andre straffalternativ ikke får anvendelse, og at boten fastsatt av tingretten på grunnlag av lovens § 99 første ledd første straffalternativ er for høy. Han la ned påstand om at Jason Roberts anses på mildeste måte.

Lagmannsretten bemerker:

Jason Charles Roberts er født 6. mars 1968, bor i taubanelagerbygningen i Longyearbyen på

Svalbard og arbeider som filmprodusent i eget firma Jason Roberts Productions. Han er ugift, uten forsørgeransvar, uten gjeld og uten formue utover bygningen han bor i. Regnskap for fjoråret er ikke gjort opp ennå og han er derfor usikker på sin inntekt. Han anslår at han i 2008 tok ut et overskudd fra firmaet på mellom 100 000 og 200 000 kroner.

Ved Nord-Troms tingretts dom av 13. juni 2008 ble Roberts dømt for overtredelse av Svalbardmiljøloven § 99 første ledd første straffalternativ, jf samme lov § 5, jf samme lov § 39 første ledd bokstav a) og b), jf Riksantikvarens vedtak av 20. februar 2003, jf samme lov § 42. Det straffbare forhold er beskrevet slik i tingrettens dom:

Taubanesentralen på Skjæringa i Longyearbyen var en vinkelstasjon for taubanene på Svalbard. Ved hjelp av taubanene ble kullet fraktet fra gruvene i Adventtdalen/ Longyearbyen frem til oppredningsverket og utskipningskaia. Den første taubanestasjonen ble bygget i 1920. Denne ble i 1957 erstattet av eksisterende taubanesentral, som ble bygget oppå restene av den gamle sentralen. Taubanelageret ble bygget samme år. Taubanelageret ble bygget like ved vinkelstasjonen og fungerte som delelager for taubanesentralen. Retten viser til rapport av 18.4.01 fra NUPAS, Trondheim, hvor dette er nærmere beskrevet, jf utdraget side 114 –119 flg.

Taubanesentralen var i drift frem til 1987. Anlegget med tilhørende bygninger ble i hovedsak stående intakt etter at driften opphørte, jf de fremlagte illustrasjoner, se utdraget side 11 og 119. Taubanestasjonen med tilhørende bygninger og grunn var eid av Store Norske Spitsbergen Kullkompani (SNSK). I 1999 solgte SNSK taubanelagret til Jason Roberts. Det ble samtidig opprettet en festetomt på ca 360 m², med gårds og bruksnummer 22/402, vei 305, nr.2. Partene inngikk samtidig en festeavtale hvor det fremgår at bygningen med tilhørende festetomt skulle benyttes til næringsformål.

I september 2000 begynte Robert å renovere taubanelageret. Han sendte diverse søknader om dette til Svalbard Samfunnsdrift, (heretter benevnt SSD), jf brev av 4.9.00 og 6.6.01. Søknadene gjaldt endringer i bygningsfasaden, ny inngangsplattning, nye vinduer og takopplett/arker, jf søknadre inntatt i utdraget side 104 flg, samt side 137 og 140. De omsøkte tiltak ble godtatt av SSD.

I og med at restene av den gamle taubanesentralen var fra 1920, jf rettens innledende beskrivelse, befant taubanelageret seg innenfor en sikringsone på 100 meter for et automatisk fredet kulturminne, jf Svalbardmiljøloven § 39 bokstav a. Roberts skulle derfor ha søkt Sysselmannen om tillatelse til å foreta endringer. SSD orienterte ikke Roberts om dette. Da Sysselmannen ble kjent med søknadene, ble Roberts orientert om dette, og fikk avslag på de fleste tiltakene. Han fikk også beskjed om å ikke utføre ytterligere utbygging av

taubanelageret, jf Sysselmannens brev av 6.7.2001. I løpet av 2001 og 2002 utførte han likevel utbyggingsarbeidene i henhold til tillatelser fra SSD, jf tiltaltes forklaring samt vitneforklaring fra Siri Hoem.

Frem til fredningsvedtaket i februar 2003, se nedenfor, som i tiltalen er skjæringspunktet for det straffbare forhold, hadde Roberts bygget platting og veranda, satt inn nye 5-6 vinduer, bygget takopplett/ark på hver side av taket, skiftet ytre bordkledning og malt bygget med ny rød farge, jf Roberts egen forklaring sammenholdt med befaringen og de fremlagte illustrasjoner. Retten legger til grunn at Sysselmannen og Riksantikvaren i ettertid har akseptert de endringer som ble foretatt før fredningen. Dette er bl.a. begrunnet med at ansvarforholdene mellom de lokale myndighetsorganene var uklare og at Roberts ikke fikk god nok informasjon om saksgangen, jf. Sysselmannens notat av 9.2. 2003, utdraget side 159 flg, og Sysselmannens notat av 15.9.03 utdraget side 200 flg.

I mars 2001 igangsatte Riksantikvaren ved Sysselmannen formell oppstart av et mulig vedtak om fredning av taubanestasjonen inklusive taubanelageret. Etter at grunneierne og lokalsamfunnet var hørt, traff Riksantikvaren den 20. februar 2003 vedtak om fredning av taubaneanlegget, jf Svalbardmiljøloven § 39 første ledd pkt c.

Som det fremgår av vedtakets pkt 7, er taubanelagerets eksteriør samt området rundt taubaneanlegget omfattet av fredningen, se vedtaket side 2.

...

Det er på det rene at Roberts i tiden etter fredningsvedtaket utførte ytterligere bygge- og gravearbeider på taubanelageret. Retten har funnet det bevist ut over rimelig tvil at Roberts i august/september 2003 utførte grunnarbeider på eiendommen i form av graving og planering. Høsten 2006 frem til 30. august satte han ned minst 20 pæler i grunnen og bygde et tilbygg til taubanelageret på ca 30 m² inkludert riving av taubanelagerets nordvegg.

...

Roberts anførte for tingretten at fredningsvedtaket er ugyldig, men fikk ikke rettens medhold i dette. Tingretten fant videre:

Retten konkluderer derved med at tiltalte gjennomførte byggearbeider på taubanelagerets eksteriør til tross for at bygget var vedtaksfredet, jf Svalbardmiljøloven § 39 første ledd bokstav c, jf § 42. Retten finner videre at grunnarbeidene ble utført innenfor sikringssonen på 100 meter rundt den gamle taubanesentralen, jf se 4, 3. avsnitt, jf. Svalbardmiljøloven § 39 første ledd bokstav a, jf § 42. Roberts hadde ingen tillatelse til å utføre arbeidene, og

hans handlemåte påførte et fredet kulturminne skade eller fare for skade, jf § 99 jf. § 42. Retten har etter dette kommet til at de objektive vilkår for straff er oppfylt.

For domfellelse kreves det i tillegg at tiltalte har utvist forsett eller uaktsomhet, jf Svalbardmiljøloven § 99 første ledd. Roberts har bestridt at han har utvist subjektiv skyld.

...

Retten legger ut fra de foranstående merknader til grunn at Roberts visste at han utførte tiltak på fredete kulturminner i Longyearbyen på Svalbard, og at kulturminnet derved kunne bli påført skade.

Tingretten fant at Jason Roberts forsettlig har overtrådt bestemmelser gitt i og i medhold av Svalbardmiljøloven. Det hører til skyldspørsmålet å avgjøre om det er utvist den skyldgrad det aktuelle straffebud krever. Uaktsomhet og forsett er likestilt i Svalbardmiljøloven § 99 første ledd, og det er et straffutmålingsmoment hvilken skyldgrad som foreligger.

Roberts har forklart at årsaken til at han påbegynte gravearbeider uten tillatelse i august 2003, var en misforståelse av en grave- og boremelding. På bakgrunn av den informasjon Roberts på dette tidspunkt hadde, finner lagmannsretten det klart at han visste at han ikke hadde slik tillatelse som gravearbeider ved fredet kulturminne og i sikringssone krever. Det vises til fredningsvedtaket av 20. februar 2003, som var adressert direkte til ham. Videre vises til at restene av taubanesentralen fra 1920 har vært et automatisk fredet kulturminne siden 1992, da kulturminneforskriften av 1992 senket aldersgrensen for automatisk fredete kulturminner på Svalbard fra før 1900 til før 1945. Roberts hadde fått uttrykkelig informasjon om at taubanelageret ligger innenfor sikringssonen til taubanesentralen, bl.a. i brev av 6. juli 2001 fra Sysselmannen og i samtale hos Sysselmannen 24. januar 2003, jf. notat av 9. februar 2003. For arbeidene utført i 2006 oppfatter lagmannsretten at Roberts erkjenner forsettlig å ha utført disse ulovlig. Han har forklart at han prøvde å få en dialog med Riksantikvaren, men at ingen der ville diskutere arbeidene med ham. Han kjente til at Riksantikvaren hadde gitt tillatelse til byggearbeider i sikringssonen til minst fem andre fredete kulturminner i Longyearbyen, og oppfattet Riksantikvarens avvisende holdning som urimelig og hevnaktig, og påbegynte arbeidene. Lagmannsretten finner som tingretten at Roberts forsettlig har utført ulovlige tiltak på og ved fredete kulturminner.

Aktor har anført at det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter slik at forholdet rammes av Svalbardmiljøloven § 99 første ledd andre straffalternativ. Som i Rt-2005-76, vedrørende et brudd på viltloven, finner lagmannsretten at subsumsjonsspørsmålet ikke er avgjørende for straffutmålingen. Videre slutter lagmannsretten seg til tingrettens innledende bemerkninger om rekkevidden av § 99 første ledd andre straffalternativ:

I og med at Svalbardmiljøloven er så ny, foreligger ingen rettspraksis som angir hva som skal vektlegges i avgjørelsen av om et straffbart forhold skal henføres under første eller annet straffalternativ. Heller ikke lovens forarbeider gir veiledning på dette punktet. I NOU 1999:21 kapittel 9.7.3 og Ot.prp nr 38 (2000-2001) side 117 flg er vist til at miljøverdiene på Svalbard behøver særskilt vern på grunn av store avstander og lav oppdagelsesrisiko, og at det derfor er behov for en videre strafferamme enn etter tidligere miljøforskrifter.

I en artikkel i Økokrims skriftserie, Kulturminne ved Jørn Holme, er det vist til tilsvarende bestemmelser i kulturminneloven. Retten slutter seg til følgende betraktninger om hva som er relevant å vektlegge ved valg av strafferamme: :

”Utgangspunktet for bedømmelsen blir dermed både objektive og subjektive forhold som er staffskjerpende. Objektive forhold er når kulturminnet er påført stor skade, eller det er av særlig nasjonal verdi. Subjektive forhold kan også være utløsende når handlingen har skjedd i skadehensikt eller i vinnings hensikt.”

Lagmannsretten tar i tillegg utgangspunkt i en uttalelse i Rt-2001-110, som gjelder arbeidsmiljøloven § 85 andre ledd, men som anses å ha overføringsverdi til andre bestemmelser om hevet strafferamme ved særlig eller særdeles skjerpende omstendigheter:

Avgjørelsen av om andre ledd kan anvendes, må skje etter en konkret helhetsvurdering, ...

På ovennevnte bakgrunn, sammenholdt med aktors og forsvarers anførsler, anses følgende momenter sentrale i helhetsvurderingen av om det i dette tilfellet foreligger særdeles skjerpende omstendigheter: Subjektiv skyld, herunder hensikt, art og betydning av de skadete kulturminnene og hvilke skader de ble påført, herunder gjenopprettingsmuligheten.

Roberts har forklart at tilbygget skulle benyttes som lager, og at pælene skulle bidra til å gjøre det finere utenfor huset. På bakgrunn av forklaringene til Roberts og maskinkjører Reidar Thoresen, samt fremlagte fotografier, fremstår det som mest sannsynlig at noen av pælene skulle fungere som gjerde mot veien, med gruvestempel på toppen, og at det på sjøsiden skulle fylles masse og anlegges levegg og platting. Retten har ikke holdepunkter for at de ulovlige tiltak ble iverksatt i skadehensikt. Spørsmålet om vinnings hensikt er noe mer sammensatt, idet tiltakene hadde til hensikt å gi Roberts den formen for vinning at han fikk mer lagerplass og et finere uteområde. Men lagmannsretten har ikke holdepunkter for å fastslå at tiltakene ble iverksatt med det formål å oppnå en økonomisk gevinst.

Roberts har forklart at han i dag ser seg nødt til å akseptere vedtaket om fredning av

taubanelageret, men at han ikke aksepterte det tidligere. Hans subjektive skyld forsterkes av at han har utført flere ulovlige arbeider, over flere år, og at han har fått andre med seg til å utføre ulovlighetene. Etter hans søknadsprosesser i 2001-2003, fredningsprosessen i 2001-2003 og klageprosessen i 2003-2004, var han i høy grad klar over at taubaneanlegget med taubanesentralen er et fredet kulturminne med sikringssone som er ansett unikt, og at taubanelageret er ansett som en integrert del av kulturmiljøet rundt taubanesentralen og som historieforteller i kraft av sin beliggenhet og sin bevarte grunnflate. Til tross for dette igangsatte han bygging av tilbygg på taubanelageret og nedboring av pæler i grunnen mindre enn 20 meter fra taubanesentralen. Roberts har utvist en svært klanderverdig opptreden, som under enhver omstendighet får betydning for straffutmålingen. Forsett er en av skyldgradene i Svalbardmiljøloven § 99 første ledd første straffalternativ, og lagmannsretten er enig med tingretten i at forsett alene, om enn sterkt, uttalt og vedvarende, som et utgangspunkt ikke er tilstrekkelig til å begrunne straffeskjerpelse etter § 99 andre straffalternativ. I den Høyesteretts- og lagmannsrettspraksis lagmannsretten har gjennomgått, som for en stor del gjelder brudd på annen miljøvernlovgivning enn Svalbardmiljøloven, har lagmannsretten ikke funnet eksempler på forsett som eneste begrunnelse for særlig eller særdeles skjerpene omstendigheter. Det vises til Rt-2005-76, Rt-2001-110, LB-2007-1063, LA-2004-24268 og LH-1999-331.

Når det gjelder art og betydning av kulturminnene som ble skadet og hvilke skader de ble påført, var inngrepene både et brudd på fredningsvedtaket for taubanelageret og et brudd på sikringssonen til taubanesentralen som automatisk fredet kulturminne. Fellesnevneren for vedtaket og restriksjonene i sikringssonen, er å bevare taubanelageret som historieforteller og illustrasjon på sin opprinnelige funksjon i taubaneanlegget, jf. Riksantikvarens vedtak av 20. februar 2003 og departementets klagevedtak av 23. februar 2004. Det er ingen tvil om at taubaneanlegget med taubanesentralen er et landemerke i Longyearbyen, og at anlegget er unikt i landssammenheng og av betydelig interesse i arktisk sammenheng, jf. Riksantikvarens fredningsvedtak. Om taubanesentralen er det i vedtaket vist til at den som bygning betraktet ”er meget spesiell og bevaringsverdig og bygget har stor symbolverdi for Longyearbyen og dens befolkning”.

Det er på det rene at Roberts utførte betydelige endringer av taubanelagerets eksteriør i perioden 2000-2002, endringer som i all hovedsak synes å være utført uten tilstrekkelige tillatelser, uten at de er krevd reversert av myndighetene. Som tingretten legger lagmannsretten til grunn at Sysselmannen og Riksantikvaren i ettertid har akseptert endringene som er foretatt før fredningen. Seniorrådgiver Lars Bru og kulturminnerådgiver Siri Hoem har forklart at endringene gjorde at fredning av taubanelageret var et tvilstilfelle. Selv om det åpenbart ikke gir fredningsobjektet et svakere vern at fredningsvedtaket er truffet under forutgående tvil, er det lagmannsrettens oppfatning at det skal mer til for at det

foreligger særdeles skjerpene omstendigheter ved skade på allerede endret kulturminne/sikringssone, enn ved skade på uberørt kulturminne/sikringssone. Retten viser i den forbindelse til Svalbardmiljøloven § 1, hvor det fremgår at lovens formål er ”å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskapselementer, flora, fauna og kulturminner”.

Dette må sees i sammenheng med skadens art og omfang, navnlig om den er irreversibel og ubotelig eller ikke. Ubotelig skade på kulturminne er en skjerpene omstendighet. I foreliggende tilfelle var de påførte skader i all hovedsak reversible. Det visuelle uttrykket har latt seg gjenopprette fullt ut. Av den grunn, og fordi gjenopprettingen er godkjent av Sysselmannen, legger lagmannsretten ikke vekt på at noen av pælene er kappet slik at 3-5 meter står igjen i permafrosten under terrengnivå. Aktor har anført at nedboringen av stålpæler i grunnen også har voldt fare for tap av kulturminner, fordi myndighetene ikke har fått mulighet til å sjekke om det er forhold ved grunnen som tilsier at kulturminner kan bli skadet ved slik boring som er utført. Lagmannsretten kan ikke utelukke at slik fare eller skade har oppstått, men finner ut fra bevissituasjonen og vernemyndighetenes vektlegging av kulturmiljøets visuelle uttrykk, at en slik teoretisk mulighet ikke kan tillegges vekt i saken. Aktor har også anført at gjenoppretting ville vært vanskelig hvis Roberts hadde fått fullføre sine prosjekter. Hvis så er tilfelle, vil muligheten til gjenoppretting fremstå som en mer tilfeldig fordel for ham fordi arbeidene ble stanset. Lagmannsretten finner imidlertid ikke holdepunkter for at Roberts hadde igangsatt arbeider som ville være irreversible ved full gjennomføring. Det vises til det som er uttalt ovenfor om antatt hensikt med arbeidene. Lagmannsretten finner dermed at Roberts ikke har påført eller forsøkt å påføre taubanelageret og taubanesentralen irreversibel eller ubotelig skade.

Etter en samlet helhetsvurdering finner lagmannsretten at det ikke foreligger særdeles skjerpene omstendigheter. Det vises til at taubanelageret og den del av taubanesentralens sikringssone hvor lageret ligger, ikke representerer uberørte kulturminner. Skadene som ble påført hadde samlet sett et stort omfang, men var ikke irreversible eller ubotelige. Det forelå ikke skadehensikt eller i hovedsak et økonomisk motiv. Den utviste skyld vil kunne sanksjoneres adekvat gjennom utmåling av straff innenfor rammen av Svalbardmiljøloven § 99 første ledd første straffalternativ.

For straffutmålingen tar lagmannsretten utgangspunkt i at lovgivning og rettspraksis viser en skjerpet holdning overfor alle typer miljøkriminalitet de senere år, jf. endring av kulturminneloven i 2000, generalklausulen i straffeloven § 152 b og rettspraksis. Det tas også utgangspunkt i at miljøregelverket er ment å være minst like strengt på Svalbard som på fastlandet, jf. Ot.prp. nr. 38, 2000-2001, pkt. 17.8.4.

Lagmannsretten finner at det gjør seg gjeldende flere straffskjerpene momenter i saken, og få formildende. Selv om lav oppdagelsesrisiko tilsier streng straff, kan det ved skade på fredet kulturminne ikke legges til grunn at høy oppdagelsesrisiko tilsier mild straff. På tilsvarende måte anser lagmannsretten det ikke som et formildende moment at Roberts stanset de ulovlige tiltakene med en gang det ble nedlagt byggeforbud, selv om det motsatte ville ha vært skjerpene. Lagmannsretten kan heller ikke se at det kan tillegges vekt i formildende retning at Roberts har gjenopprettet skaden. Det forhold at det forelå gjenoppbyggingsmulighet gjør lovbruddet noe mindre alvorlig enn om slik mulighet ikke hadde foreligget. Derimot beror det på en konkret vurdering om en foretatt gjenoppbygging skal tillegges vekt i formildende retning for lovovertrederen. Så kan være tilfelle særlig hvis gjenoppbyggingen er uttrykk for anger eller forståelse av eget lovbrudd, eller hvor gjenoppbygging ikke er mulig uten bistand fra den som har voldt skaden. I foreliggende tilfelle kan Roberts' gjenoppbygging ikke sees å være uttrykk for anger eller forståelse for de fredete kulturminnene. Gjenoppbyggingen kom først etter pålegg fra myndighetene og etterfølgende fristutsettelse, og under trussel om utføring for hans regning. Myndighetene kunne ha gjennomført fullgod gjenoppbygging uten hans bistand. Lagmannsretten finner derimot å tillegge tidsforløpet en viss, men begrenset, vekt. Handlingene Roberts er dømt for skriver seg i dag 2,5-5,5 år tilbake i tid. Tiltale ble tatt ut et drøyt år etter avsluttet forhold, og hovedforhandling ble holdt nesten to år etter avsluttet forhold.

I skjerpene retning trekker i særlig grad Jason Roberts' subjektive skyld, som er beskrevet ovenfor. Også inngrepets omfang taler for en streng reaksjon. De ulovlige arbeidene grep markant inn i det visuelle uttrykket som vernemyndighetene har ansett viktig å frede.

Allmennpreventive hensyn veier tungt ved overtredelser av miljøvernlovgivningen, også i tilfeller hvor lav oppdagelsesrisiko og utsikter til stor økonomisk gevinst ikke gjør seg gjeldende. Forebygging av ulovlig inngripen i fredete kulturminner, uansett hvor uenig man måtte være i fredningen, regelmessig foretatt av ellers lovlydige borgere etter et rasjonelt valg, fordrer en følbar straffereaksjon. Både aktor og Roberts har anført at det er stort utbyggingspress i Longyearbyen, hvilket ytterligere forsterker behovet for et strengt vern for byens fredete kulturminner og en allmenn respekt for vernemyndighetene. Det er heller ikke slik at om man tidligere har vært heldig eller av andre grunner har fått akseptert et ulovlig tiltak, kan man fortsette med ulovlige tiltak i håp om igjen å få aksept i ettertid. De nevnte hensyn gjør seg også sterkt gjeldende individualpreventivt i dette tilfellet. Lagmannsretten er enig med aktor i at det her er påkrevd med en straffereaksjon som innebærer en trussel om fengsel ved nye brudd på miljølovgivningen.

Lagmannsretten har sett hen til påberopt rettspraksis, uten at den er direkte sammenliknbar med foreliggende sak. Alt i alt finner lagmannsretten at straffen passende settes til fengsel i

21 dager, som gjøres betinget med en prøvetid på to år, og en ubetinget bot.

Roberts har opplyst at han i 2008 tok ut et overskudd på 100 000-200 000 kroner fra sitt firma, og at han ikke har gjeld eller formue. Han har også opplyst at gjenoppretting har kostet ham 250 000 kroner, og at han er ilagt et gebyr på 20 000 kroner for ulovlig oppsetting av tilbygg. Lagmannsretten finner at 50 000 kroner i utgangspunktet er et passende bøtenivå i saken, jf. straffutmålingsmomentene som nevnt over. Bot i en slik størrelsesorden kan synes høy på bakgrunn av de opplyste inntekts- og formuesforhold. Lagmannsretten finner likevel at svak betalingsevne ikke er dokumentert i en slik grad at boten av den grunn kan settes lavere enn 50 000 kroner.

Lagmannsretten finner etter dette at Roberts skal dømmes i samsvar med tingrettens domsslutning for overtredelse av Svalbardmiljøloven § 99 første ledd første straffalternativ. I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til 21 dager betinget fengsel og en bot på 50 000 kroner, subsidiært fengsel i 15 dager.

Forsvarer har anmodet lagmannsretten om å vurdere tingrettens sakskostnadsavgjørelse. Det foreligger ikke særskilt anke over sakskostnadsavgjørelsen i henhold til straffeprosessloven § 442 andre og tredje punktum. Lagmannsretten har ikke foretatt prøving av bevisene under skyldspørsmålet og avgjørelsen av spørsmålet om sakskostnader beror ikke umiddelbart på utfallet av anken, jf. § 442 første punktum. Lagmannsretten prøver dermed ikke tingrettens sakskostnadsavgjørelse.

Sakskostnader for lagmannsretten idømmes ikke, jf. straffeprosessloven § 436.

Dommen er enstemmig.

SLUTNING

I Nord-Troms tingretts domsslutning av 13. juni 2008 gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 21 – tjueen – dager, som gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år i henhold til straffeloven §§ 52 flg., og en bot på 50 000 – femtitusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.